

Zhrnutie

Komplexné hodnotenie regionálnej podnikateľskej klímy

Séria B-READY v Európskej únii (EÚ) je projekt vedený Svetovou bankou v spolupráci s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku (GR REGIO), ktorého cieľom je posúdiť a zlepšiť podnikateľské prostredie v rôznych regiónoch EÚ. Tento rok sa séria B-READY vzťahuje na 40 miest v šiestich členských štátoch EÚ – Bulharsku, Chorvátsku, Maďarsku, Portugalsku, Rumunsku a Slovenskej republike – a pokrýva 36 európskych regiónov. Táto fáza nadväzuje na predchádzajúce štúdiá Svetovej banky na menšej než národnej úrovni, ktoré sa v týchto krajinách uskutočnili v rokoch 2017 až 2022. V predchádzajúcich správach na nižších ako národných úrovniach v EÚ sa hodnotilo podnikateľské prostredie v Bulharsku, Maďarsku a Rumunsku (2017); Chorvátsku, Českej republike, Portugalsku a Slovenskej republike (2018); Grécku, Írsku a Taliansku (2020); Rakúsku, Belgicku a Holandsku (2021); a Dánsku, Fínsku a Švédsku (2022), pričom sa hodnotilo 115 miest v 16 členských štátoch EÚ. Tieto štúdiá položili základy pre identifikáciu regulačných nedostatkov a zdieľanie osvedčených postupov zameraných na posilnenie regionálnej hospodárskej súdržnosti EÚ. V rámci pokračujúceho úsilia tím spúšťa druhé kolo meraní, ktoré sa bude týkať viac ako 60 miest z Českej republiky, Grécka, Írska, Talianska, Poľska a Španielska. Tretie kolo sa má začať v roku 2025, pričom hodnotenie sa rozšíri na viacero členských štátov EÚ.

Cieľ

Hlavným cieľom štúdií Subnational B-READY je identifikovať a riešiť regionálne rozdiely v regulačnom prostredí a podporovať reformy, ktoré napomôžu rastu súkromného sektora, tvorbe pracovných miest a udržateľnosti. Rad štúdií Subnational B-READY prináša dôkladnú analýzu podnikateľského prostredia na miestnej úrovni založenú na údajoch, ktorá ponúka užitočné poznatky pre tvorcov politik. Skúmaním kľúčových oblastí životného cyklu podniku – vstup do podnikania, miesto podnikania (vrátane stavebného povolenia, environmentálneho povolenia a prevodu majetku), komunálne služby (elektrina, voda a internet), riešenie sporov a platobná neschopnosť podniku – táto správa ponúka plán na zlepše-

nie administratívnych procesov a regulačných rámcov, ktoré priamo ovplyvňujú podniky na miestnej úrovni v piatich slovenských mestách: Bratislava, Košice, Prešov, Trnava a Žilina.

Zamýšľané publikum

Táto séria správ B-READY je určená širokej verejnosti, od úradníkov národnej vlády a miestnej samosprávy cez zainteresované strany zo súkromného sektora až po rozvojové agentúry, tvorcov politik a výskumníkov. Zistenia majú týmto skupinám pomôcť identifikovať osvedčené postupy, znížiť regulačné prekážky a podporiť jednotnejšie a efektívnejšie podnikateľské prostredie v jednotlivých regiónoch. Okrem toho zhromaždené údaje slúžia miestnym samosprávam ako účinný nástroj, ktorý im umožňuje porovnávať a sledovať výkonnosť v čase nielen v porovnaní s vnútroštátnymi normami, ale aj medzinárodnými referenčnými hodnotami. Komplexné základné súbory údajov o jednotlivých krajinách poskytujú široké možnosti pre ďalší výskum v oblasti rozvoja a rastu súkromného sektora.

Význam regionálnych údajov

Pohľad na regionálnu dynamiku umožňuje hospodárstvu dosiahnuť inkluzívnejší a udržateľnejší hospodársky rast. Správy Subnational B-READY poskytujú vládam dôkazy potrebné na navrhnutie cielených reforiem, ktoré umožnia regiónom zlepšiť ich podnikateľské prostredie a odstrániť rozdiely vo výkonnosti. Dúfame, že kľúčové zistenia podporia vzájomné získavanie poznatkov v regiónoch prostredníctvom šírenia osvedčených postupov pozorovaných v mestách, ktoré vykazujú vysoký výkon. Očakáva sa, že takáto výmena osvedčených postupov povedie k medziregionálnym zlepšeniam a nakoniec podporí konkurencioschopnosť v celej EÚ.

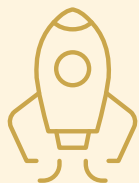
Poukázaním na úspechy, ale aj oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť, sa tieto hodnotenia snažia podporiť tvorcov politik na národnej a regionálnej úrovni pri presadzovaní zmysluplných reforiem. Projekt je tak príkladom spoločného záväzku Svetovej banky a GR REGIO posilniť hospodársku súdržnosť a odolnosť v rámci EÚ prostredníctvom dôkladnej analýzy a odporúčaní pre oblasť zákonov založených na dôkazoch.

Hlavné zistenia

- ▶ Z piatich slovenských miest porovnávaných v tejto štúdii žiadne nevykuká vo všetkých meraných oblastiach. Bratislava dosahuje najlepšie výsledky v oblasti miesta podnikania a komunálnych služieb, ale zaostáva v oblasti riešenia sporov a platobnej neschopnosti podnikov. Trnava zas patrí medzi dve najúspešnejšie mestá v oblasti vstupu do podnikania a platobnej neschopnosti podnikov, ale má čo zlepšovať vo všetkých troch ostatných témach. Dve porovnávané mestá na východnom Slovensku vedú v oblasti riešenia sporov (Košice) a platobnej neschopnosti podnikov (Prešov), ale obe by sa mohli zlepšiť v oblasti komunálnych služieb.
- ▶ Žilina vykazuje najkonzistentnejšie výsledky vo všetkých témach. Napriek tomu, že je jediným mestom, ktoré nevedie v žiadnej oblasti, je zároveň jediným miestom bez najnižšieho alebo druhého najnižšieho skóre v rámci jednotlivých tém.
- ▶ Slovenské mestá majú v priemere najvyššie priemerné skóre v témach vstup do podnikania a riešenie sporov: 88,0 a 82,4 bodu zo 100. Väčší priestor na zlepšenie má krajina v témach komunálne služby, miesto podnikania a platobná neschopnosť podnikov s priemernými hodnotami 77,4, 73,5 a 72,6 bodu.
- ▶ Témy s najvyšším priemerným skóre (vstup do podnikania) a najnižším priemerným skóre (platobná neschopnosť podnikov) sú zároveň oblasťami, ktoré zaznamenávajú najmenšie, resp. najväčšie rozdiely vo výkonnosti v jednotlivých mestách. Z toho vyplýva, že ak sa predpisy uplatňujú konzistentne naprieč lokalitou, výkonnosť miest býva vyššia.
- ▶ Slovenské mestá majú tendenciu dosahovať lepšie výsledky v oblasti sily regulačného rámca (I. pilier) a majú nedostatky v oblasti poskytovania verejných služieb (II. pilier), najmä v oblasti miesta podnikania, a v oblasti prevádzkovej efektívnosti (III. pilier), najmä v oblasti komunálnych služieb a platobnej neschopnosti podnikov. Inými slovami, hoci existujú predpisy a sú na úrovni medzinárodných osvedčených postupov, krajina by mohla zlepšiť ich praktické uplatňovanie.
- ▶ Hoci slovenské mestá dodržiavajú jednotný regulačný rámec a majú zväčša rovnakú úroveň kvality verejných služieb, spôsob uplatňovania predpisov v praxi a efektívnosť verejných orgánov sa v rámci krajiny líšia: väčšina rozdielov medzi jednotlivými mestami zistených v tejto štúdii je spôsobená rozdielmi v prevádzkovej efektívnosti podnikových regulačných procesov.
- ▶ Rozdiely na nižšej než národnej úrovni existujú aj v oblastiach, v ktorých všetky slovenské mestá dosahujú relatívne dobré výsledky, ako je napríklad vstup do podnikania. Napríklad čas potrebný na registráciu novej spoločnosti s ručením obmedzeným sa pohybuje od 10,5 dňa v Trnave do 20,5 dňa v Bratislave. Tento rozdiel závisí od času, ktorý potrebujú miestne úrady finančnej správy na spracovanie žiadosti o registráciu na daň z príjmov, ako aj na dokončenie registrácie pre DPH.
- ▶ Čas potrebný na získanie stavebného povolenia sa pohybuje od 9,5 mesiaca (286 dní) v Prešove po viac ako dvojnásobok v Bratislave (626 dní). Tento rozdiel závisí najmä od času potrebného na získanie územného rozhodnutia a povolenia na investičný projekt od obecných a okresných úradov. Lehota na vydanie územného rozhodnutia nie je stanovená zákonom a dĺžka týchto procesov závisí od pracovného zaťaženia a efektívnosti miestnych orgánov.
- ▶ Účinnosť procesu udeľovania environmentálnych povolení sa tiež líši v závislosti od mesta. Čas potrebný na získanie rozhodnutia o tom, či je potrebné posúdenie vplyvov na životné prostredie, sa výrazne líši, od 45 dní v Prešove po 100 dní v Žiline, čo je ovplyvnené administratívnymi kapacitami regiónov a objemom rozvojových aktivít.
- ▶ V oblasti platobnej neschopnosti podnikov je dĺžka trvania likvidačných konaní podmienená rôznym pracovným zaťažením miestnych súdov. Napríklad v Žiline trvá takéto konanie 39 mesiacov, keďže prípadov tu býva veľa a sú zložité vzhľadom na úlohu mesta ako strategického dopravného uzla a centra automobilového priemyslu. Naproti tomu Prešov ukončí likvidáciu za 24 mesiacov vďaka relatívne nízkemu počtu prípadov. Pracovná sila, ktorá nie je úmerná pracovnému zaťaženiu, znevýhodňuje najvyťaženejšie súdy.

Oblasti na zlepšenie

Vstup do podnikania

Proces registrácie pre DPH v Slovenskej republike, ktorý zaberá najviac času v rámci vstupu do podnikania, by sa mohol zefektívniť tým, že by sa umožnilo vykonať registráciu pre DPH v rovnakom čase ako registráciu na daň z príjmov. Dalo by sa to zjednodušiť aj urýchlenním rozhodnutia o registrácii a až následným vykonávaním kontrol. Napríklad v Rumunsku sa spoločnosti môžu rozhodnúť pre dobrovoľnú registráciu pre DPH v čase podania žiadosti do obchodného registra. Analýza rizík sa vykonáva po registrácii a v prípade problémov s predloženými údajmi môže byť rozhodnutie zrušené.

Medzi ďalšie oblasti, ktoré by sa mohli zlepšiť v oblasti vstupu do podnikania, patrí odstránenie požiadavky na počiatočný kapitál a zrušenie povinnosti mať živnostenské oprávnenie. Vo väčšine krajín EÚ sa takéto oprávnenia vyžadujú len od spoločností v regulovaných alebo strategických odvetviach alebo pri činnostiach, ktoré predstavujú vyššiu úroveň rizika. Niekoľko členských štátov EÚ vrátane Belgicka, Fínska, Írska a Holandska tiež zrušilo minimálnu kapitálovú požiadavku, zatiaľ čo iné štáty, ako napríklad Bulharsko, Grécko a Portugalsko, ju znížili na menej ako 0,1 % príjmu na osobu.

Miesto podnikania

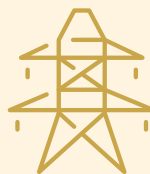
Na zlepšenie procesu udeľovania stavebných povolení by Slovenská republika mohla zjednodušiť schvaľovanie pred výstavbou a zlepšiť koordináciu medzi jednotlivými orgánmi prostredníctvom digitalizácie povoľovacieho procesu. Osvedčené postupy v iných krajinách EÚ, ako sú platformy vytvorené v Chorvátsku, Maďarsku a niektorých mestách v Portugalsku, by pre Slovenskú republiku mohli predstavovať cenné poznatky. Na Slovensku nie je schvaľovanie územného plánu integrované s procesom posudzovania vplyvov na životné prostredie. Bolo by prospešné zosúladiť všetky environmentálne aspekty do jedného procesu.

Na zlepšenie procesu udeľovania environmentálnych povolení by Slovenská republika mohla v plnej miere prijať

prístup k environmentálnemu schvaľovaniu založený na riziku, podobne ako je to v Belgicku a Dánsku, kde sú jednoduchšie projekty oslobodené od rozsiahleho environmentálneho posudzovania. Slovensko by mohlo zvýšiť efektívnosť a účinnosť environmentálneho povoľovania aj ďalším rozvojom digitálnych nástrojov pre povoľovací proces. Zavedenie možností online platieb, automaticky generovaných kontrolných zoznamov a možnosti podávať spory online môže výrazne zlepšiť dostupnosť a efektívnosť procesu.

V záujme ďalšieho zlepšenia správy pozemkov a prevodu nehnuteľností v Slovenskej republike by vláda mohla zvážiť úplnú digitalizáciu back-office operácií pri vybavovaní žiadostí na katastri nehnuteľností. Okrem toho by interoperabilita databázy katastra s inými orgánmi zvýšila spoľahlivosť a umožnila zlepšenie efektívnosti. Pokiaľ iné inštitúcie vedú a spravujú evidenciu s údajmi týkajúcimi sa prevodu nehnuteľností alebo správy pozemkov, umožnením výmeny údajov medzi ich databázami by sa zvýšila efektívnosť procesu a katastrálny úrad by tak nemusel oznamovať daňovému úradu každý prevod nehnuteľnosti. Dobré príklady vývoja platforiem prepájajúcich databázy ponúka Dánsko. Okrem toho by orgány v Slovenskej republike mali zvážiť úpravu právneho rámca tak, aby bolo povinné overovanie totožnosti oboch strán zúčastnených na transakcii.

Komunálne služby

Na zlepšenie sektora elektrickej energie na Slovensku je nevyhnutné zvýšiť transparentnosť a zodpovednosť prostredníctvom zhromažďovania a zverejňovania štatistických údajov o časoch vybavovania pripojení na elektrickú energiu. Tieto údaje umožnia podnikateľom presne odhadnúť čas čakania a stanoviť jasné očakávania. Minimalizácia počtu a trvania výpadkov elektrickej energie je nevyhnutná najmä v regiónoch, ako je Žilina, kde sú výpadky častejšie a dlhšie. Pochopenie a riešenie základných príčin týchto výpadkov pomôže zvýšiť spoľahlivosť. Investície do inteligentných meračov a technológií inteligentných sietí môžu zvýšiť efektívnosť siete a znížiť prevádzkové náklady. Zabezpečenie interoperability medzi digitálnymi platfor-

mami a databázami komunálnych služieb zefektívni procesy a zlepši poskytovanie služieb.

Na zlepšenie vodohospodárskych služieb v Slovenskej republike by sa mohli zaviesť stimuly, ktoré by zabezpečili, aby podniky dodržiavali postupy šetrenia vodou. Hoci existujúci regulačný rámec, na ktorý dohliada Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), je silný – vrátane výkonnostných noriem a finančných odstrašujúcich mechanizmov – zavedenie pokút, sankcií alebo nefinančných stimulov pre podniky, ktorých cieľom je motivovať k správne využívaniu vody, by mohlo ďalej podporiť postupy šetrenia vodou.

Okrem toho by slovenské mestá mohli zaviesť pravidelné stretnutia viacerých zainteresovaných strán s cieľom urýchliť získavanie povolení na výkopové práce. Na týchto stretnutiach by sa zúčastňovali zástupcovia miestnych samospráv, elektrárenských a vodárenských spoločností, správy ciest a ďalších príslušných strán s cieľom koordinovať činnosti a skrátiť čakacie lehoty na povolenia na výkopové práce. Napokon, zlepšenie digitálnych služieb umožnením podávania online žiadostí o vodovodné prípojky vo všetkých mestách a vytvorenie komplexných platforiem na sledovanie stavu žiadostí môže výrazne skrátiť celkový čas potrebný na získanie nových vodovodných prípojek v celej Slovenskej republike.

Ďalšou oblasťou, v ktorej je možné zlepšiť celý proces prevodu vlastníctva, je vytvorenie mechanizmu na účinné riešenie sporov o pozemky. V prípadoch, keď účastník majetkovej transakcie utrpí škodu alebo stratu v dôsledku chyby v katastrí nehnuteľností, by sa mohli prijať opatrenia na zlepšenie účinnosti riešenia sporov tým, že sa umožní predísť súdnemu konaniu. V neposlednom rade by orgány mali zvýšiť transparentnosť systému správy pozemkov sprístupnením všetkých relevantných informácií o transakciách s nehnuteľnosťami na internete, a to vrátane zverejňovania odpovedí na sťažnosti v katastrí nehnuteľností, ako aj štatistík o sporoch týkajúcich sa nehnuteľností.

Riešenie sporov

Na zlepšenie riešenia sporov v Slovenskej republike sa odporúča urobiť niektoré kľúčové kroky. Po prvé, zlepšenie techník správy prípadov zavedením jasných procesných pravidiel časového harmonogramu prispeje k vyššej efektívnosti súdov. Presadzovanie prísnejších lehôt na doručovanie žalovaným, podávanie vyjadrení k žalobám

a vydávanie znaleckých posudkov zabezpečí väčšiu právnu istotu a predvídateľnosť. Po druhé, podpora využívania alternatívnych mechanizmov riešenia sporov je nevyhnutná, pretože sa tak zlepši efektívnosť súdov znížením počtu sporov, ktoré sa riešia súdnou cestou.

Platobná neschopnosť podnikov

Bolo identifikovaných niekoľko kľúčových oblastí, v ktorých je potrebné posilniť rámec Slovenskej republiky pre oblasť platobnej neschopnosti. Po prvé, hospodárstvo by malo prehodnotiť vysokú mieru povinného uspokojenia nezabezpečených veriteľov, ktorá odrádza dlžníkov od výberu reštrukturalizačného konania a vedie ich k tomu, aby namiesto toho uprednostnili likvidáciu. Riešenie tohto problému by mohlo motivovať viac dlžníkov, aby pristúpili k reštrukturalizácii. Okrem toho je potrebné zlepšiť predpisy o povinnosti podať návrh na začatie konkurzného konania, a to v prípade, že sa objavia prvé známky platobnej neschopnosti. Posilnenie týchto predpisov, potenciálne zvýšením pokút alebo zavedením ďalších opatrení na presadzovanie včasného podávania návrhov, by mohlo znížiť finančné riziká pre veriteľov a zlepšiť celkovú efektívnosť a spravodlivosť konkurzného konania.

Tabuľka 1. Zhrnutie potenciálnych príležitostí na zlepšenie predpisov v Slovenskej republike

Téma	Oblasti na zlepšenie	Príslušné zainteresované strany
Vstup do podnikania	Zrušenie požiadavky na počiatočný kapitál pre spoločnosti s ručením obmedzeným	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstvo spravodlivosti Ministerstvo vnútra Finančná správa Obchodný register
	Preskúmanie požiadaviek na získanie živnostenského oprávnenia	
	Zjednodušenie procesu registrácie pre DPH	
Miesto podnikania	Stavebné povolenie	
	Zjednodušenie procesu schvaľovania pred výstavbou	<ul style="list-style-type: none"> Sekcia bytovej politiky, stavebníctva a mestského rozvoja ministerstva dopravy Obce
	Zapojenie elektronických platforiem do celého procesu vydávania stavebných povolení	
	Harmonizácia procesov územného plánovania a posudzovania vplyvov na životné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> Sekcia bytovej politiky, stavebníctva a mestského rozvoja ministerstva dopravy Ministerstvo životného prostredia Obce
	Povolenie v oblasti životného prostredia	
	Úplné prijatie prístupu k environmentálnym povoleniam na základe rizika	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstvo životného prostredia Okresný úrad v sídle regiónu Okresný úrad
	Prevod nehnuteľnosti	
	Úplná digitalizácia operácií back-office pri spracovaní žiadostí v rámci katastra nehnuteľností	<ul style="list-style-type: none"> Úrad pre geodéziu, kartografiu a kataster Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a digitalizácie
	Zváženie úpravy právneho rámca tak, aby bolo povinné overenie totožnosti oboch strán zúčastnených na transakcii	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstvo spravodlivosti Úrad pre geodéziu, kartografiu a kataster
	Zavádzanie mechanizmov na efektívne riešenie sporov o pozemky	
Zvýšenie transparentnosti zverejnením odpovedí na sťažnosti v katastri nehnuteľností a štatistík o pozemkových sporoch	<ul style="list-style-type: none"> Úrad pre geodéziu, kartografiu a kataster Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a digitalizácie 	
Komunálne služby	Elektrina	
	Zvýšenie transparentnosti a zodpovednosti prostredníctvom zhromažďovania a zverejňovania štatistík	<ul style="list-style-type: none"> Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) Distribučné služby
	Zlepšenie spoľahlivosti dodávok elektrickej energie	
	Voda	
	Zavedenie stimulov zameraných na to, aby podniky dodržiavali postupy šetrenia vodou	<ul style="list-style-type: none"> Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) Obce Vodohospodárske služby
	Zavedenie pravidelných stretnutí viacerých zainteresovaných strán s cieľom koordinovať spracovanie povolení na výkopové práce	<ul style="list-style-type: none"> Obce Vodohospodárske služby
	Zavedenie online žiadostí o vodovodné prípojky	<ul style="list-style-type: none"> Vodohospodárske služby
Riešenie sporov	Zlepšenie správy prípadov zavedením prísnych lehôt a maximálneho počtu odročení	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstvo spravodlivosti Miestne sudy
	Podpora alternatívnych mechanizmov riešenia sporov	

Tabuľka 1. Zhrnutie potenciálnych príležitostí na zlepšenie predpisov v Slovenskej republike

Téma	Oblasti na zlepšenie	Príslušné zainteresované strany
Platobná neschopnosť podnikov	Preskúmanie požiadavky, aby boli veritelia v reštrukturalizačnom konaní uspokojení aspoň na 50 % svojich pohľadávok	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo spravodlivosti • Miestne súdy
	Zlepšiť predpisy o povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu, aby sa znížili oneskorenia pri začatí konkurzných konaní	

Zdroj: Štúdiá Subnational Business Ready

